

Závěrečný projekt

Téma: Problematika žáků se specifickými poruchami učení

Výzkumný problém: Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět u žáků se specifickými poruchami učení

Hlavní výzkumná otázka: Jaký vliv mají vytvořené hry a cvičení na zapamatování si učiva z oblasti Člověk a jeho svět?

Vedlejší výzkumné otázky: Jaký vliv mají vytvořené hry a cvičení na rozvoj čtenářských a písarských dovedností u jedinců s SPU?

Jakým způsobem jsou hodnoceni žáci s SPU v oblasti Člověk a jeho svět?

Téma výzkumu:

Žáci se specifickými poruchami učení jsou v současné době součástí většiny tříd základních škol. Potřebují odlišné podmínky ke vzdělávání. Proto je důležité, aby měli při vyučování specifické vzdělávací potřeby. Ve své práci vytvořím hry a cvičení, které budou dbát na jejich individuální a věkové zvláštnosti. U žáků s dyslexií je potřeba rozvíjet čtení, u žáků s dysgrafií zase psaní. Zaměřím se především na rozvoj těchto dovedností a vzdělávací oblast Člověk a jeho svět.

Cíl výzkumu:

Cílem práce bude vytvoření sborníku her a cvičení, které budou mít za úkol rozvinout dovednosti čtení, psaní a také vědomosti ze vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. Poté kvalitativním výzkumem zjistím, zda došlo opravdu k rozvoji popsaných dovedností a lepšímu zapamatování poznatků. Hry a cvičení se budou moci použít u dětí s SPU ale i intaktních.

Výzkumná strategie:

Pro své výzkumné šetření jsem si vybrala kvalitativní výzkum. Bakalářskou práci jsem také zaměřila na tuto výzkumnou strategii. Použiji především analýzu výsledků činnosti, rozhovor a pozorování. Raději pracuji s menším počtem respondentů, se kterými jsem v těsném kontaktu. Obtíže mi dělá práce s daty, tabulkami a grafy, proto jsem si zvolila právě kvalitativní výzkum.

Metoda sběru dat:

Vytvořím sborník her a cvičení, které budou mít za úkol rozvinout dovednosti čtení, psaní a také vědomosti ze vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. Poté kvalitativním výzkumem zjistím, zda došlo opravdu k rozvoji popsaných dovedností a lepšímu zapamatování poznatků. Vyzkouším funkčnost aktivit s dětmi s SPU a intaktními na základních školách (ve čtvrté, páté třídě). Kontaktuji více základních škol (v Jevišovicích, ve Znojmě). Domluví se s nimi ústně o termínu provedení výzkumu. Se školou pro žáky s SPU mám už výzkum domluvený. Aktivity bych chtěla vyzkoušet přibližně ve 3 až 4 třídách. Použiji různé výzkumné metody – rozhovor, pozorování, dotazník, analýzu výsledků činnosti,... Při realizaci aktivit si budu všimnout chování žáků, jejich zaujetí (pozorování). Žáci během aktivit vyplní různé pracovní listy, které si vyberu. Zjistím, zda úkoly zvládly či ne (analýza výsledků činnosti). Nakonec jim dám dotazník, ve kterém zhodnotí vybrané činnosti (rozvoj vědomostí, čtení, psaní, jejich vztah k hrám – kladný či záporný). Dotazník jsem zvolila především proto, že by bylo časově náročné provést rozhovor s každým žákem.

Ukázka dotazníku:

1. Jaké máš pohlaví?

- a) Muž
- b) Žena

2. Do jaké třídy chodíš?

- a) 4.
- b) 5.

3. Máš specifické poruchy učení? Jaké?

- a) Nemám
- b) Dyslexii
- c) Dysgrafii
- d) Kombinace poruch učení nebo jiné (vypiš)

.....

4. V kterém předmětu máš obtíže? (můžeš jich zakroužkovat více)

- a) V žádném
- b) V českém jazyce
- c) V matematice
- d) V přírodovědě
- e) Ve vlastivědě
- f) V jiných (vypiš)

.....

5. Jak se obtíže projevují?

- a) Nemám obtíže
- b) Problémy se čtením
- c) Problémy se psaním
- d) Problémy s počítáním

e) Jiné (vypiš)

.....

6. Baví tě přírodověda a vlastivěda?

a) Ano

b) Ne

Odpověď zdůvodni.

.....

7. Máš obtíže v přírodovědě, vlastivědě?

a) Ano

b) Ne

Pokud jsi zvolil/a ano, vypiš jaké.

.....

8. Používá pan/í učitel/ka při výuce vlastivědy, přírodovědy hry a cvičení?

a) Ano

b) Ne

Pokud jsi zvolil/a ano, napiš příklady.

.....

9. Jaké hodnocení používá pan/í učitel/ka v přírodovědě, vlastivědě?

a) Ústní

b) Písemné

c) Klasifikace (známky)

d) Jiné

.....

Možné praktické a etické problémy:

Neměl by nastat žádný problém s navázáním kontaktu s vedoucími škol a následnou domluvou. Protože mě už znají a nikdy jsem s nimi neměla obtíže. Může se stát, že budu při realizaci her a cvičení nervózní. Zaměřím se na aktivity a zapomenu pozorovat žáky. Dále žáci nemusí pracovní listy a dotazník vyplnit podle skutečnosti. Děti jsou vždy nevyzpytatelné. Mohou nastat různé problémy.

Poznámky z rozhovoru:

Provedla jsem rozhovor s panem učitelem, abych zjistila, jaké mají žáci obtíže v oblasti Člověk a jeho svět. Nejprve mně řekl, že především ve čtení a psaní. Na problémy ve zmíněné oblasti si prvně nemohl vzpomenout, proto šel konzultovat s ostatními učitelkami. Chvilí jsem čekala. Poté mi řekl, v čem jsou nejčastější obtíže. Nakonec mně vyjmenoval tyto nejvíce problémové jevy – historická část, nové a cizí pojmy, práce s mapou. Byl to přínosný rozhovor, protože jsem se dozvěděla, kterým směrem se mám dát.

Modifikace výzkumného návrhu:

Především budu vycházet z rozhovoru s panem učitelem, proto hry a cvičení zaměřím na historickou část a na cizí pojmy. Budu si také všímat regionálního hlediska, které je žákům nejbližší. Hry a cvičení se budou týkat Znojemska a okolí Jevišovic. Ještě možná na závěr výzkumu provedu rozhovor s učiteli, aby mi zhodnotili vymyšlené aktivity, zda se jim líbily či ne.

Seznam literatury:

BARTOŇOVÁ, M. *Kapitoly ze specifických poruch učení*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. 152 s. ISBN 8021038225.

BARTOŇOVÁ, M. *Specifické poruchy učení v kontextu vzdělávacích oblastí RVP ZV*. Brno: Paido, 2007. 290 s. ISBN 9788073151621.

GRECMANOVÁ, H.; URBANOVSKÁ, E. *Aktivizační metody ve výuce, prostředek ŠVP*. 1. vyd. Olomouc: Hanex, 2007. 178 s. ISBN 9788085783735.

JONÁŠOVÁ, D.; MICHÁLKOVÁ, J.; MUŽÍK, V. *Učení v pohybu, aneb výuka pro neposedy (náměty pro český jazyk, matematiku a prvouku ve výuce na 1. stupni ZŠ)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 40 s. ISBN 8021040742.

JUCOVIČOVÁ, D.; ŽÁČKOVÁ, H. *Reedukace specifických poruch učení u dětí*. 1. Vyd. Praha: Portál, 2008. 175 s. ISBN 9788073674748.

MATTHES, G. *Individuelle Lernförderung bei Lernstörungen: Verknüpfung von Diagnostik, Förderplanung und Unterstützung des Lernens*. Stuttgart : W. Kohlhammer, 2009. 264 s. ISBN 9783170205314.

POKORNÁ, V. *Cvičení pro děti se specifickými poruchami učení: rozvoj vnímání a poznávání*. 4. vyd. Praha: Portál, 2007. 153 s. ISBN 9788073673505.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (se změnami k 1. 9. 2007). [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2007. 126 s. [cit. 2011-04-30]. Dostupné z WWW:<http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf>.

REBER, K. *Prävention von Lese- und Rechtschreibstörungen im Unterricht: systematischer Schriftspracherwerb von Anfang an*. München: Ernst Reinhardt, 2009. 224 s. ISBN 9783497020966.

ZELINKOVÁ, O. *Poruchy učení: dyslexie, dysgrafie, dysortografie, dyskalkulie, dyspraxie, ADHD*. 10. vyd. Praha: Portál, 2003. 263 s. ISBN 8071788007.

ZELINKOVÁ, O.; MICHALOVÁ, Z. *Poruchy učení. Speciální pedagogika*. 2004, č. 1, s. 77. ISSN 3201X04486.

Doporučuji spíše kvantitativní postup – víte-li, co má učebnice splňovat, dá se to pak snadno měřit. Lépe tak zakomponujete i dotazník a výzkum bude více koncentrovaný na své hlavní cíle.